

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2002/94
Karar Sayısı : 2004/45
Karar Günü : 31.3.2004
R.G. Tarih-Sayı: 14.5.2005-25815

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 15.7.1950 günlü, 5680 sayılı Basın Kanunu'nun 10.11.1983 günlü, 2950 sayılı Yasa ile değiştirilen 16. maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin üçüncü tümcesinin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Basın yoluyla hakaret suçundan açılan davada, 5680 sayılı Yasa'nın 16. maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin "**para cezasının hesabında 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci bendinde belirtilen miktarın aşağı haddi esas alınır**" biçimindeki üçüncü tümcesinin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

5680 sayılı Basın Kanunu'nun 2950 sayılı Yasa ile değiştirilen 16. maddesinin birinci fıkrasının itiraz konusu tümceyi de içeren (1) numaralı bendi şöyledir:

"Madde 16- ...

1. Mevzutelerle işlenen suçlarda sorumluluk, suçu vücuda getiren yazıyı veya haberi yazan veya resmi veya karikatürü yapan kimse ile beraber bu mevkutenin ilgili sorumlu müdürüne aittir. Ancak, sorumlu müdürler için verilen hürriyeti bağlayıcı cezalar, sürelerine bakılmaksızın para cezasına çevrilerek hükmolunur. **Para cezasının hesabında 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci bendinde belirtilen miktarın aşağı haddi esas alınır.** Sorumlu müdürler için emniyet gözetimi altında bulundurma cezası verilmez."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Nurettin TURAN, Fulya

KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Enis TUNGA'nın katılmalarıyla 28.5.2002 günü yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Mahkeme, 5680 sayılı Basın Kanunu'nun 16. maddesinde basın yolu ile işlenen suçlardan dolayı ceza sorumluluğu belirtilirken yazıyı, haberi, resmi veya karikatürü yapan kimseyle beraber bu mevkûtenin ilgili sorumlu müdürünün gösterildiğini, ancak hürriyeti bağlayıcı cezalar para cezasına çevrilirken hâkimin takdiri gözardı edilerek para cezasının hesabında 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkındaki Kanun'un 4. maddesinin birinci bendinde belirtilen hususların aşağı haddinin esas alınmasının sorumlu müdürlere imtiyaz tanınmasına yol açtığını belirterek, bunun Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

5680 sayılı Yasa'nın 2950 sayılı Yasa ile değişik 16. maddesinin birinci fıkrasının itiraz konusu (1) numaralı bendinde, mevkutelerle işlenen suçlarda sorumluluğun suçu vücuda getiren, yazıyı ve haberi yazan veya resmi ve karikatürü yapan kimse ile beraber bu mevkutenin ilgili sorumlu müdürüne ait olduğu, sorumlu müdürler için verilen hürriyeti bağlayıcı cezaların sürelerine bakılmaksızın para cezasına çevrilerek hükmolunacağı, para cezasının hesabında 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un 4. maddesinin birinci bendinde belirtilen miktarın aşağı haddinin esas alınacağı, sorumlu müdürler için emniyet gözetimi altında bulundurma cezası verilemeyeceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasakoyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkeleri ve Anayasa'nın bulunduğu bilincinde olan devlettir. Hukuk devletinin aynı zamanda eşitlik ilkesini de gözetmek yükümlülüğünde olduğunda duraksanamaz. Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesi, mutlak ve eylemli eşitlik değil hukuksal eşitliktir. Buna göre, kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlar arasında, yasalara konulan kurallarla değişik uygulamalar yapılamaz. Ancak farklı konumda bulunanlara değişik kurallar uygulanmasının eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmayacağı açıktır.

Hukuk devletinde, kuşkusuz, ceza siyasetinin gereği olarak yasakoyucu, Anayasa'nın ve Ceza Hukukunun temel ilkelerine bağlı olmak koşuluyla, cezalandırmada güdülen amacı da gözeterek hangi eylemlerin suç sayılacağını ve bunlara verilecek cezanın türü ve miktarı ile artırım ve indirim nedenleri ve oranları ya da bireyselleştirme şekil ve şartları öngörebilir.

İtiraz konusu kuralda öngörülen yazı işleri müdürünün sorumluluğu, Basın Kanunu'nun 16. maddesinden doğan özel ve istisnai bir sorumluluktur. Yayın faaliyetinin taşıdığı özellikler dolayısıyla, kusura dayalı genel ceza sorumluluğundan farklı bir düzenlemeye gereksinim duyan yasakoyucunun, cezanın bireyselleştirilmesi ile ilgili farklı kuralları getirmesi ve bu bağlamda sorumlu yazı işleri müdürleri hakkında hürriyeti bağlayıcı cezanın para cezasına çevrilmesinde 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un 4. maddesinin birinci bendinde

Esas Sayısı : 2002/94
Karar Sayısı : 2004/45

belirtilen miktarın aşağı haddinin esas alınacağını öngörmesi de yukarıda belirtilen takdir yetkisinin içindedir. Öte yandan, herhangi bir suçun faili ile eser sahibinin ve sorumlu yazı işleri müdürlerinin hukuksal durumlarının birbirinden farklı bulunduğu da kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle, kural Anayasa'nın hukuk devleti ve eşitlik ilkelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

VI- SONUÇ

15.7.1950 günlü, 5680 sayılı "Basın Kanunu"nın 2950 sayılı Yasa ile değiştirilen 16. maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinin üçüncü tümcesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 31.3.2004 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşım KILIÇ	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Ali HÜNER	Fulya KANTARCIOĞLU	Aysel PEKİNER
Üye	Üye	Üye
Tülay TUĞCU	Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN
Üye	Üye	
Fazıl SAĞLAM	A. Necmi ÖZLER	